

Nr 27.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1932 kl. $\frac{1}{2}$ 7 f. m.

*Konstitutionsutskottets memorial med förslag till ändrad lydelse
av §§ 3, 7, 9, 13 och 14 i reglementariska föreskrifter
för riksdagen.*

Den i anledning av 1930 års riksdagsskrivelse nr 185 tillsatta kommittén för beredning av frågan om vissa ändringar i riksdagens arbetsformer m. m. — i det följande endast benämnd kommittén — har i sitt den 31 oktober 1931 avgivna betänkande bland annat upptagit utkast till vissa ändringar i reglementariska föreskrifter för riksdagen. Till efterkommande av kommitténs hemställan att utkastet måtte genom Kungl. Maj:ts försorg bringas till riksdagens kännedom har detsamma såsom bilaga fogats till propositionen nr 105 med förslag till vissa grundlagsändringar avseende riksdagens arbetsformer.

Med hänsyn härtill har utskottet funnit sig böra till prövning upptaga frågan om en revision i anslutning till kommitténs utkast av vissa delar av reglementariska föreskrifter för riksdagen, och kommer utskottet i det följande att förorda viss ändring i föreskrifterna, som oberoende av grundlagsfrågornas avgörande redan nu kunna vidtagas.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft motionen I: 310 av herr *Lindhagen*, i vad den icke avser grundlagsfrågor.

*Budget-
deputation.*

Konstitutionsutskottet har i sitt utlåtande nr 26 bland annat behandlat frågan om budgetbehandlingen inom riksdagen och i samband därmed tillstyrkt ett förslag om införande av sådana föreskrifter i grundlagsbestämmelserna om stats- och bevillningsutskottens uppgifter, att dessa, i vad de hänföra sig till budgetens slutliga sammanställande, skola av vederbörande utskott fullgöras antingen i den ordning § 47 riksdagsordningen stadgar gemensamt med eller eljest efter samråd med de övriga utskott, som handlägga statsregleringsfrågor. Kommittén har emellertid framhållit, att det samarbete mellan de budgetbehandlande utskotten som ifrågasatts icke syntes behöva eller böra begränsas blott till själva slutakten i budgetbehandlingen. För befrämjande av en ökad sammanhållning av och en bättre överblick över budgetarbetet i allmänhet under dess successiva fortgång skulle enligt kommitténs mening tid efter annan åter-

kommande rådplågningar mellan budgetutskotten rörande budgetfrågor vara av icke ringa betydelse. Deputerade från vart och ett av de budgetbehandlande utskotten kunde utgöra ett ändamålsenligt organ härför, vilket lämpligen borde tillsättas redan i början av riksdagen och därefter sammanträda i den mån så befundes önskvärt. I anslutning till vad sålunda anförts har kommittén föreslagit att i de reglementariska föreskrifterna infördes bestämmelser om en budgetdeputation av delegerade från de fyra budgetbehandlande utskotten i och för rådplågning i frågor, som angå budgetarbetet inom riksdagen. Bestämmelserna angående denna deputation borde vidare innehålla föreskrifter om att de deputerade skulle verka för att största möjliga planmässighet vid budgetbehandlingen iakttoges och föranstalta om lämpliga sammanställningars upprättande och delgivning till kamrarnas ledamöter i fråga om statsverkets inkomster och utgifter samt angående budgetarbetets fortgång inom riksdagen.

Utskottet finner det ur synpunkten av en ökad sammanhållning av och en bättre överblick över budgetarbetet i allmänhet önskvärt, att en samverkan mellan de budgetbehandlande utskotten äger rum icke blott i fråga om själva slutakten i budgetbehandlingen utan även under budgetarbetets successiva fortgång i allmänhet under riksdagens lopp och föreslår därför riksdagen införandet i de reglementariska föreskrifterna av bestämmelser i av kommittén angivet syftemål och omfattning. Det ligger i sakens natur, att, om denna deputation kommer till stånd, densamma såsom regel kommer att bli den institution, som användes för det samarbete mellan budgetutskotten, vilket av utskottet tillstyrkts skola äga rum i avseende å den slutliga budgetregleringen jämte vad därmed äger sammanhang, vare sig detta samarbete tager form endast av samråd eller av sammansatt utskott.

Konstitutionsutskottet har i sitt utlåtande nr 26 avstyrkt införandet av grundlagsföreskrifter i frågan om samverkan mellan utskott i allmänhet, utöver dem som redan innehållas i § 47 riksdagsordningen. Utskottet har emellertid samtidigt framhållit, att användandet av sammansatta utskott, vilket vore ägnade att fördröja utskottsarbetet i övrigt och därmed även riksdagsarbetet i dess helhet, i många fall torde kunna undvikas bland annat genom ökad underhandsamverkan. Utskottet har vidare erinrat om att en av utskottet tillstyrkt jämkning av remissreglerna torde komma att verka i önskvärd riktning mot en minskad användning av sammansatta utskott.

Kommittén har emellertid ansett sig böra ifrågasätta vissa bestämmelser i de reglementariska föreskrifterna för riksdagen med avseende å formerna för tillsättande av sådana utskott i syfte att åstadkomma ytterligare garantier för begränsad användning av denna utskottsform. Kommittén har i sådant hänseende förordat införandet av ett stadgande av innebörd, att innan ett ständigt utskott utfärdar inbjudan till annat sådant utskott att gemensamt behandla visst ärende, hos sistnämnda utskott skall göras skriftlig förfrågan, huruvida detta utskott anser skäl föreligga till dylik behandling eller, om så ej är fallet,

*Samverkan
i övrigt
mellan ut-
skott.*

huruvida utskottet finner anledning att ur de synpunkter, detsamma närmast har att företräda, göra något uttalande i det föreliggande ärendet.

Kommittén har vidare föreslagit den ändringen i de reglementariska föreskrifterna, att de deputerades antal i sammansatt utskott skulle höjas från fyra till sex för vardera utskottet, därest icke överenskommelse om annat antal träffades.

Under återopande av vad utskottet ovan återgivit beträffande sin ställning till frågan om sammansatt utskott och dess användning, föreslår utskottet införandet i de reglementariska föreskrifterna av de av kommittén ifrågasatta bestämmelserna i detta ämne. Denna föreslagna form av samverkan står i nära överensstämmelse med grundtankarna i motionen II: 457 av herr Nylander m. fl., över vilken utskottet i annat sammanhang avgivit yttrande. Det synes kunna antagas, att denna form i väsentlig mån skall vara ägnad att avvärja tillgripandet av sammansatta utskott i fall, där icke vederbörande utskott samstämmigt finna gemensam beredning av det avsedda ärendet vara av sakliga grunder betingad. Det ligger i sakens natur, att det tillfrågade utskottets svar, där det innehåller ett yttrande i saken, bör bifogas det slutliga utskottsbetänkandet.

Den av kommittén förordade anordningen att höja de deputerades antal från fyra till sex från varje utskott, för det fall att utskotten icke kunna enas om deras antal, anser sig utskottet ävenledes för sin del böra föreslå med hänsyn till önskvärdheten av de olika partiernas representation i sammansatta utskott; den överensstämmer ock med praxis.

Återlämnande av motion.

Enligt 7 § i de reglementariska föreskrifterna skall ständigt utskott, som anser dit hänvisat ärende ej »tillhöra dess befattning», därom inom viss tid avgiva utlåtande till kamrarna.

Med hänsyn till de förändrade regler ifråga om tillfälliga utskotts användning samt den jämkning av remissreglerna i övrigt, som utskottet i sitt betänkande nr 26 förordat, finner utskottet, att förevarande stadgande i de reglementariska föreskrifterna bör ändras därhän, att, om ständigt utskott anser ett dit hänvisat ärende ej »böra av utskottet handläggas», skall utskottet inom viss tid därom göra anmälan till kamrarna.

Planläggning av riksdagsarbetet m. m.

Kommittén har i syfte att åstadkomma en bättre planläggning av riksdagsarbetet m. m. förordat införandet av uttryckliga bestämmelser om att talmännen skola tillse, att nödig skyndsamhet och största möjliga planmässighet iakttages vid riksdagsarbetets bedrivande. För vinnande av detta syfte skulle enligt kommittén talmännen och vice talmännen samt fyra — i stället för såsom för närvarande tre — av vardera kammaren utsedda ledamöter så ofta det ansåges nödigt sammanträda för rådplägnings om vad i avseende å ärendenas behandling icke blott i kamrarna utan jämväl i utskotten vore att iakttaga. Kommittén har därjämte ansett nu gällande föreskrift, att utskottens ordförande stundom må tillkallas, böra utvidgas därhän, att dessa, så ofta det funnes påkallat, skola delta i dessa sammanträden.

Utskottet anser det vara av vikt för riksdagsarbetets planmässiga bedrivande, att de av kommittén förordade bestämmelserna inflyta i de reglementariska föreskrifterna, och framställer därför förslag i sådan riktning.

Kommittén har upptagit till dryftande frågan om möjligheterna att påskynda tryckningen av riksdagshandlingar och härvid framhållit, att beträffande propositioner och utskottsutlåtanden för närvarande icke föreläge anledning till erinran i förevarande hänseende, men att däremot beträffande tryckningen av motioner nuvarande förhållanden vore otillfredsställande för riksdagsarbetet. För närvarande dröjde det i fråga om motioner, väckta vid början av riksdagen, i regel mellan tre och fyra veckor innan de ständiga utskotten kunde förfoga över samtliga till dem remitterade motioner i tryck, något som uppenbarligen vore ägnat att försena riksdagsarbetet. Tiden för tryckning av motioner vore av alldeles särskild betydelse för de utskott, — bevillningsutskottet och lagutskotten — vilka icke genom statsverkspropositionen eller av andra anledningar under alla förhållanden omedelbart förfogade över ett betydande arbetsmaterial. Kommittén har därför bland annat förordat, att motioner, som tillhöra bevillnings- eller lagutskottens behandling i den mån så lämpligen låte sig göra vid tryckningen erhöles förtursrätt. Kommittén har även ansett sig böra ifrågasätta den anordningen, att motioner må kunna avlämnas till tryckeriexpeditionen och uppsättas i tryck redan före avgivandet i kamrarna.

*Tryckning
av riksdags-
handlingar.*

Kommittén har vidare undersökt och dryftat frågan om kammarprotokollens tryckning och har därvid kommit till den slutsatsen, att deras färdigställande för närvarande ofta är förenat med långt större tidsutdräkt än som kan förklaras enbart av gällande bestämmelser rörande justeringstiderna.

I syfte att vinna garantier för att tillbörlig uppmärksamhet ägnas åt angelägenheten av ett snabbt iordningställande av såväl kammarprotokollen som riksdagstrycket i övrigt har kommittén därför föreslagit införandet av en bestämmelse i de reglementariska föreskrifterna för riksdagen av innehåll, att kansli-deputerade böra vaka över att riksdagshandlingarna med största skynsamhet tryckas och utdelas till kamrarnas ledamöter.

Ehuru tryckningen av kamrarnas protokoll för närvarande ofta tager en avsevärd tid i anspråk, torde detta förhållande visserligen i allmänhet icke medföra direkt hinder för kamrarnas och utskottens arbete. Men ur flera andra synpunkter är den långsamma publiceringen av protokollen oläglig. Vad däremot tryckningen av motioner angår äro nuvarande otillfredsställande förhållanden till men för själva riksdagsarbetet. Utskottet föreslår därför införandet av bestämmelser i de reglementariska föreskrifterna i av kommittén angivet syfte och omfattning. I samband härmed vill utskottet understryka kommitténs uttalande angående en viss förtursrätt för tryckning av motioner, som tillhöra bevillnings- eller lagutskottens behandling, för så vitt de väckas vid riksdagens början. Däremot anser sig utskottet icke kunna förorda den av kommittén ifrågasatta anordningen med motioners avlämnande till tryckeriexpeditionen före deras avgivande i vederbörande kammare. Utskottet förutsätter, att kans-

lideputerade även i övrigt anordna tryckningen av motioner på ett för riksdagsarbetet ändamålsenligt och ur besparingssynpunkt lämpligt sätt.

Vissa tekniska anordningar för riksdagsarbetets underlättande.

Kommittén har förordat införandet av elektriskt dirigerade anslagstavlor, som beträffande vardera kammaren under pågående plena angiva numret å det ärende å föredragningslistan, som vid varje tillfälle är föremål för kammarens behandling. Såväl för kamrarnas ledamöter som för utskottstjänstemän samt icke minst för statsråd och statssekreterare, vilka måste övervara vissa ärendens behandling i kamrarna, skulle dylika anslagstavlor möjliggöra tidsbesparing och minskat besvär.

Utskottet anser det önskvärt att på lämpliga platser uppsättas elektriskt dirigerade anslagstavlor, vilka emellertid, om sig göra låter, icke blott angiva namnet på det ärende, som behandlas i en kammare, utan jämväl ange talarens namn. Utskottet förutsätter, att riksgäldsfullmäktige efter närmare utredning av frågan avgiva förslag om vidtagande av påkallade åtgärder.

Riksdagens kansli.

Konstitutionsutskottet har i sitt betänkande nr 26 bland annat föreslagit, att bestämmelserna i grundlagen om det s. k. riksdagsbeslutet skola därifrån utslutas. Utskottet har i samband härmed uttalat, att sekreterartjänsten i riksdagens kansli möjligen kunde indragas i och med borttagandet av berörda grundlagsbestämmelser. För denna indragning erfordras emellertid en omformulering av 14 § andra stycket i de reglementariska föreskrifterna. Utskottet har därför uppgjort förslag till ändrad lydelse av förevarande bestämmelse.

Vissa ordningsstadgorna berörande spörsmål.

Kommittén har ifrågasatt vissa ändringar i ordningsstadgan för första kammaren och i arbetsordningen för andra kammaren, bland annat angående talarplats och angående talmannens ledande uppgift under överläggningarna i kammaren.

I anledning härav har herr Lindhagen i motionen I:310 yrkat, att kammarledamot även i fortsättningen skulle kunna få tala från den plats han innehar i kammaren, om viss omformulering av den av kommittén förordade bestämmelsen angående talmannens ledning av kammardebatten samt om en enhetlig beteckning för ordningsstadga och arbetsordning.

Endast under förutsättning att de av motionären föreslagna bestämmelserna överflyttas från ordningsstadga respektive arbetsordning och införas i de reglementariska föreskrifterna, är konstitutionsutskottet behörigt att framlägga förslag i ämnet. Utskottet finner emellertid en dylik överflyttning icke vara påkallad, vid vilket förhållande de väckta frågorna icke i detta sammanhang torde böra göras till föremål för riksdagens slutliga prövning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1) att riksdagen måtte antaga följande

Förslag

till

ändrad lydelse av §§ 3, 7, 9, 13 och 14 i reglementariska föreskrifter för riksdagen.

Nuvarande lydelse:

Utskottets förslag:

§ 3.

1:o. Talmännen och vice talmännen, jämte *tre* av vardera kammaren för hela riksdagen *eller för viss tid* utsedda ledamöter, böra, så ofta någon av talmännen det anser nödigt, på kallelse av talmännen sammanträda, för att rådpläga om vad *de* i avseende å ärendenas *föredragning och göromålens gång kunna finna lämpligt att hos kamrarna föreslå*. Vid dessa sammanträden böra kamrarnas sekreterare vara tillstädes. Anses nödigt att inhämta upplysningar *av utskottens ordförande eller* av de ledamöter, vilka hava inseende över riksdagens kansli, böra även de, efter kallelse, tillstädeskomma.

2:o. Vid talmanssammanträde — — till kamrarna.

3:o. De av — — — över riksdagsbiblioteket.

§ 7.

Anser ständigt utskott ett dit hänvisat ärende ej *tillhöra dess befattning*, åligge utskottet att därom senast inom åtta dagar, efter det målet till ut-

§ 3.

1:o. *Talmännen skola tillse, att nödig skyndsamhet och största möjliga planmässighet iakttages vid riksdagsarbetets bedrivande.* Talmännen och vice talmännen, jämte *fyra* av vardera kammaren för hela riksdagen utsedda ledamöter, böra, så ofta någon av talmännen det anser nödigt, på kallelse av talmännen sammanträda för att rådpläga om vad i avseende å ärendenas *behandling i utskott och kamrar må vara att iakttaga för vinnande av nämnda syfte*. Vid dessa sammanträden böra kamrarnas sekreterare vara tillstädes. *Utskottens ordförande skola ock, så ofta det finnes påkallat, deltaga i nämnda sammanträden.* Anses nödigt att inhämta upplysningar av de ledamöter, vilka hava inseende över riksdagens kansli, böra även de, efter kallelse, tillstädeskomma.

2:o. Vid talmanssammanträde — — till kamrarna.

3:o. De av — — — över riksdagsbiblioteket.

§ 7.

Anser ständigt utskott ett dit hänvisat ärende ej *böra av utskottet handläggas*, åligge utskottet att därom senast inom åtta dagar, efter det målet

Nuvarande lydelse:

skottet inkom, avgiva utlåtande till kamrarna, vilka böra skyndsamt besluta, om frågan skall av samma utskott behandlas eller till annat utskott överlämnas.

§ 9.

Kunna utskott, som skola genom deputerade med varandra sammanträda, icke överenskomma om de deputerades antal, skall detsamma utgöras av *fyra* ledamöter från varje utskott.

Utskottets förslag:

till utskottet inkom, avgiva utlåtande till kamrarna, vilka böra skyndsamt besluta, om frågan skall av samma utskott behandlas eller till annat utskott överlämnas.

§ 9.

1:o. Inom tjugu dagar från lagtima riksdags öppnande böra statsutskottet, bevillningsutskottet, bankoutskottet och jordbruksutskottet utse deputerade för att under riksdagens lopp, i den utsträckning sådant finnes påkallat, rådpläga i frågor, som angå budgetarbetet inom riksdagen. Dessa deputerade böra verka för att största möjliga enhetlighet vid budgetbehandlingen iakttages. De deputerade hawa att föranstalta därom, att lämpliga sammanställningar angående statsverkets inkomster och utgifter samt angående budgetarbetets fortgång inom riksdagen tid efter annan delgivas kamrarnas ledamöter.

2:o. Då inom ständigt utskott fråga uppstår om inbjudan till annat sådant utskott att utse deputerade för gemensam behandling av visst ärende, skall, innan beslut om dylik inbjudan fattas, från sistnämnda utskott skriftligen inhämtas upplysning, huruvida detta utskott anser skäl föreligga för sådan behandling av ärendet eller, därest så ej är fallet, huruvida utskottet finner anledning att ur de synpunkter, detsamma har att företräda, göra något uttalande i ärendet.

3:o. Kunna utskott, som skola genom deputerade med varandra sammanträda, icke överenskomma om de deputerades antal, skall detsamma utgöras av *sex* ledamöter från varje utskott.

Nuvarande lydelse:

Utskottets förslag:

§ 13.

Utom de — — — ledamöter utdelas.

§ 13.

Utom de — — — ledamöter utdelas.

De ledamöter, vilka hava inseende över riksdagens kansli, böra vaka däröfver, att de i kamrarna förda protokollen samt övriga riksdagshandlingar bliva med största möjliga skyndsamhet tryckta och till kamrarnas ledamöter utdelade.

§ 14.

Sekreterare i — — — och tillnamn.

I avseende på de för bägge kamrarna gemensamma expeditioner, vilkas uppsättande besörjes genom riksdagens kansli, åligger det sekreteraren därstädes enahanda skyldigheter, som ovan äro för ständigt eller i dess ställe särskilt tillsatt utskotts sekreterare bestämda.

§ 14.

Sekreterare i — — — och tillnamn.

I fråga om expeditionen av de från riksdagen utgående skrivelser, vilka besörjas genom riksdagens kansli, tillkommer det de ledamöter, som hava inseende över nämnda kansli, att meddela erforderliga föreskrifter.

2) att motionen I:310, i vad den icke avser grundlagsfrågor, måtte anses genom det föregående besvarad.

Stockholm den 12 maj 1932.

På konstitutionsutskottets vägnar:

C. A. REUTERSKIÖLD.

Närvarande: herrar Reuterskiöld, Sävström, K. J. Ekman, Thulin, David Bergström, greve Spens, G. W. Hansson, Sundberg, Mellén, Larsén, Gustafson i Kasenberg, Hallén, Karlsson i Vadstena, Olsson i Mora, Fast, Petersson i Broaryd och Alströmer.

Reservation

av herr K. J. Ekman.